

KNJIŽEVNI LISTI

Zdaj pisateljica Nika Maj

Prej nisem poznala odgovorov znotraj psihe

Preden je Nataša Vrbančič Kopač, ki je več svojih del objavila pod psevdonimom Nika Maj, začela pisati, je bila znanstvenica z doktoratom iz fizike in strokovnimi objavami. Sledil je, vzporedno z redno službo v Agenciji za okolje, obrat k pisanju, prvenec Generator knjig (založba VED) kot prvi del trilogije Skrivnost doline okamenelih zmajev, potem pa v hitrem zaporedju izid romanov, katerim je bil, zlasti Iskanju izgubljenega fanta in Zaporniku (oba založba Sanje), posvečen najin pogovor.

MIRIAM DREV

Kako se je zgodil vaš prehod v pisanje? Ste bili razočarani nad znanostjo?

Ja, čeprav moja želja po pisateljevanju izhaja iz otroštva. Že tisto so bili začetki, psihično jedro, ki je nastajalo in se oblikovalo skozi domišljijo vse moje življenje. Izvor je težko najti, verjetno tiči v nezavednem. Je pa trajalo dolgo, da sem si upala to psihično vsebino preliti na papir.

Ste pisali zase, mogoče dnevnike? Zgodbe, ki so rasle, so bile samo v meni. Toda niso se mi zdele realne za ta svet, v Sloveniji nisem našla zunanjega izraza zanje. Morda sem živila v okolju, v katerem nisem prišla v stik s socialnimi problemi ali s takšno vrsto družbe, v kakršno sem zdaj posegla s svojimi romani.

Od kod prihajate? Iz ljubeče, varne družine?

Doma sem iz Celja. Seveda so bile tudi pri nas kdaj težave, ampak nič ni bilo primerljivo z nivojem mojih knjig, z ekstremnim doživljanjem ljudi, ki so res potisnjeni čisto na obrobje.

Ko se v mladosti odločamo za življenjsko pot, neredko naredimo ovinek okoli poklica, ki bi nam ustrezal. Ampak pri fiziki ste šli do akademске stopnje.

Kadar so me, še v moji najnežnejši mladosti, vprašali, kaj bom postala, sem vedno odgovorila: pisateljica. Ob tem pa je bilo v meni nekaj drugega, iskanje resnice. Od malih nog sem imela za svojo poslanstvo odkriti vse, kar se da, raziskati življenje. Ta pot se mi je v naši materialistično usmerjeni zahodni družbi zdela edino možna prek znanosti, fizike, in najbolj logična izbira. Tako sem v tistih dneh našla rešitev zase, saj nisem videla odgovorov znotraj psihe, kot jih vidim danes. Sem pač morala preplezati veliko vrhov.

A vendar, kaj vas je spodbudilo, da je nastal Generator knjig?

Nič posebnega, enkrat sem sedla in napisala prolog. V mojem pristopu ni razumske logike. Najprej napišem, šele zatem razčlenim in poiščem korenine zapisa.

Nimate prav nobene vneprejšnje sheme?

V bistvu imam v glavi eno teh psihičnih jeder, ki sem jih oblikovala v času, in jih zdaj, ko sem našla podobne stvari v okolju, povežujem s tem. Gre za skoraj arhetipsko je-dro mladega človeka, mogoče celo heroja, ki v sebi, čeprav je poptepan, izobčen, »grdi raček«, najde moč in premaga vztrajni negativni odnos okolice do njega.

V slovensko književno javnost ste vstopili z omenjenim romanom, opaznejši je bil nato Zmajev kralj. Ob njem povzemam, da gre za zmes romantike-ezoterike in fizikarkega poigravanja s časom. Kaj vas je motiviralo v tistem pisateljskem obdobju?

Zametki sedanjih vsebin so bili najprej zaviti v celofan fantastike, zaradi plahosti, kakšen bo odziv nanje. Nisem si upala preveč izpostaviti svojih notranjih tokov, v tem sem se počutila ranljivo. Težko se odločilo, če bi to neposredno razgalil pred svetom, kakor na razpoda-ji. Sčasoma mi je zrasel pogum in knjige se vse bolj približujejo real-nemu življenju.

Osupnil me je razkorak med romantiko v Zmajevem kralju in an-

tracitno realnostjo tako v Iskanju izgubljenega fanta kot v Zaporniku.

Vmes je izšel Demon iz gozda. Objavljala sem pri založbah, kjer je šlo hitreje. Zdaj vem, da se mi je preveč mudilo z izidom. V tej knjigi, mladinskem prvcnu, se že približam poznejšim temam. Opisujem ugrabljenega otroka, otroštvo preživlja, ne da bi vedel za svojo identiteto. Od tega sem prešla na vprašanje, kakšen je v Sloveniji položaj otrok, ki so brez staršev.

V tem delu ste prereševali prevzgojne zavode. Ste se in obupnih razmerah, ki jih opisujete, naslonili na stvarnost?

Pri proučevanju razmer za svoje knjige se opiram na tisto, kar raziščem. Tega sem se naučila pri svoji znanstveni stroki, da ne pišem o stvareh, ki jih ne poznaš. Obiskala sem prevzgojni zavod v Radečah in doživela tuš; prvič vidiš samice, izolirne sobe. Tja sodišča napotujejo mlade od 14 do 23 let, namesto v zapor. Pri 14 se znajdejo v starem gradu z visokimi zidovi, rešetkami na oknih. Odlomke v knjigi opisuje moj šok ob pogledu od zunaj. Za obisk rabiš dovoljenje Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij, in tako sem si ga preskrbela, sicer že po končanem romanu. Verjetno je ta ogled zelo vplival na pisanje Zapornika.

Tematika je zagatna. Ste ženska z urejeno družino, redno službo. Vaš pisateljski drugi jaz se očitno napaja drugje. Kako da na tako skrajnih robovih bivanja?

To je meni sami uganka. V svoja lastna obdobja sem se vračala z avtohipnozo, uspešno. Zapornik je nastal nehote, dobesedno »padel«
je iz mene. Napisala sem ga kot v transu, v mesecu in pol. Takrat je bilo najbrž za moja otroka naporno

V Zaporniku se bralcu ob konfliktih z vprašljivim preživetjem je-žijo lasje. Ko zaideš v zapor, kriv ali

izjavi »vse osebe in dogodki v ro-manu so izmišljeni?«
Dr. Dragan Petrovec in Staša Sitar, direktorica vzgojnega zavoda Kranj, sta pri predstavitvi podprla opozorilnost, tehtnost Zapornika.

Kritizirali me niso, je pa bilo nekaj komentarjev, ki so me zaskrbeli. Na predstavitvi sem povedala, da naj bi se pri nas v zaporih trudili, da ne bi bilo takšnih razmer, torej je moj primer ekstremen. Vseeno sem dobila nekaj potrditev o dejanskih skrajnih izkušnjah, a ne želim izpostavljati teh oseb.

Tematika je zagatna. Ste ženska z urejeno družino, redno službo. Vaš pisateljski drugi jaz se očitno napaja drugje. Kako da na tako skrajnih robovih bivanja?

To je meni sami uganka. V svoja lastna obdobja sem se vračala z avtohipnozo, uspešno. Zapornik je nastal nehote, dobesedno »padel«
je iz mene. Napisala sem ga kot v transu, v mesecu in pol. Takrat je bilo najbrž za moja otroka naporno

sem nastopiti odprto, potem sem popustila. Tudi psevdonima so se domislili na založbi.

V obeh zadnjih romanih ste kritični do družbe. Prikažete ozkosrčnost, predsodke, to, da nekdo v skrbi za lastno korist ne bo ničesar naredil za drugega.

Vidim, da je dodatni učinek mojega prizadevanja za samozavedanje močna empatija. In vživljanje v ljudi, ki mi drugače ne bi bili blizu, predvsem v tiste, ki nimajo možnosti. Družba je zlagana, sistem naravan na povprečje. Ogromno ljudi »pade skozi«, se melje ob robovih, ne more zaživeti.

Pisatelji ne rastejo iz golih tal. Kaj je za vas pri ustvarjanju najpomembnejše, kateri so vaši pisateljski vzorci?

Imam svoj način branja literature, v vsakem obdobju nekaj knjig, ki so mi najljubše. Trenutno je energija ustvarjanja premočna, da bi sledila nekemu vzorcu. V znanosti sem šla do konca, poleg tega sem se v iska-

NATAŠA VRBANČIČ KOPAČ, ZNANSTVENICA, KI JE POSTALA TUDI PISATELJICA NIKA MAJ FOTO IGOR ZAPLATIL

Ste kdaj pomislili, da sta vas bralstvo in zlasti kritika medtem umestila v določen predal in vam bosta nerada odprla novega? Tematski preskok, ki ste ga naredili, je velikanski.

Nikoli nisem razmišljala o tem, niti nisem načrtovala literarne kariere. Predvsem sledim močne energiji, volji, da moram, tudi če ne bi želela, živeti za knjige.

Pri Iskanju izgubljenega fanta sem glas ženske, Daše, pripisala vam, vi pa pravite, da je vaš pravzaprav arhetip junaka z neko osnovno eksistentno stisko.

Vsekakor je to moški arhetip. Del, s katerim se v sebi dobro identitificiram, je moj animus. Saj veste, v duši smo razdeljeni; tiste, ki imamo žensko duševnost, imamo tudi moški pol v njej, in obratno. Pri meni ko-renina nezavednega sega v moško psiho. Zdi se mi, da jo znam posneti in interpretirati. Daša pa je oseba, pri kateri prikažem, kako nekdo spremlja takšnega junaka in o njem spregovori kot ženski lik.

morda nedolžen, se ti slabo piše. Niste pretiravali?

Veliko časa sem porabila, da sem raziskala to problematiko. Toda ne morem reči, da je dogajanje v tem romanu naša stvarnost. Zapornik je v vsakem primeru fikcija. Na žalost pa je scenarij verjeten.

Pomisliš na Guantanamo.

Svetovna javnost se je znašla pred pomembnim opozorilom, kaj se zgodi, če neke varovalke v družbi popustijo. Znano je, da v izoliranem socialnem okolju brez močnega pretoka hitro pride do hudih anomalij, o tem so bili narejeni eksperimenti. Morali so jih prekiniti, ker je šlo izživljanje v poskusni skupini sicer normalnih študentov, razdeljenih na zapornike in paznike, naglo čez vse meje. Posameznik pa, ki je že po notranjem ustroju nagnjen k kluba, ponazoritev podrtga bifeja Šumi; spremenjeni gostilni Kolo-vrat in Činkole ter Cukrarina, ki je za obiskovalce trenutno nevarna in nedostopna. NUK si ni prislužila posebnega poglavja, Univerza z gozdikom kipov pred vhom prav tako ne. Podobno so neutemeljeno izpustili pokopališče Žale in med opise utemeljeno vključili Navje. V natisnjeni mešanici zbere prva pot 29 oglednih točk, druga 9 in tretja 12 razpršenih, priporočenih ogledov, kar kaže, da avtorji nimajo nobenih resnih izkušenj z vodenjem po mestu.

Ste v mesecih od izida dobili kakšne odzive iz naših ustanov, klub

obdobje. Pri Zaporniku je bilo tako, da se je zavrtele kolesje, in je šlo do konca.

Radikalni ste tudi v izbiri jezika. Sean iz poboljševalnice, zaporniška tolpa, pa protagonist Arne preklinja, da se kadi. Od kod poznate ta sociolekt, to preklinjavščino?

Grozljivka! Ko je knjigo prebral moj sin, mi je rekel, da ne bi nikoli verjel, da sem jo napisala jaz. Namreč, kje sem se tega naučila, ker v življenju nisem izrekla kletvice? Jezik mi je bil vedno prioriteta, nikakor ne bi zašla v tak primitivizem. Kar se kaže v teh knjigah, je povezano z neko podosebnostjo v meni. Zame je to, da sem naredila Zapornika, uspeh, ker sem premaknila določene blokade.

Kot rečeno, moj vtis pri branju je bil, da imate pisateljski alter ego. Je s tem povezana odločitev, da objavljate pod psevdonimom?

Ne, to so mi predlagali na založbi Sanje. Zdelo se jim je, da se moje ime ne prilega tem knjigam. Najprej sem predlog zavrnila, hotela

nju izvorov znotraj sebe posvetila borilnim veččinam, vzhodnjaški filozofiji. Pri karateju sem ugotovila, da je v njem, ker ga poučujejo množično, premalo duhovnosti. Je pa bil zame šola za izražanje notranje moči. Zdaj sem osredotočena na psihologijo in zame je glavna referenca C. G. Jung. Mislim, da ni bilo drugega človeka v zgodovini, ki bi tako vplival na razvoj našega samozavedanja kot on. Nismo se prišli do konca smerem, ki jih je odprl. Zadal sem si nalogo, poenotiti tri, štiri njegove koncepte, psihologijo, duhovnost, fiziko.

V kratkem je napovedan še en vaš roman, Kličejo me Cigan.

To je moja osnovna pripoved, dramatična zgodba, ki sem jo najdlje skrivala. Zgodba o dobro situiranem fantu, ki se po nesreči znajde v svetu, kamor ne sodi, pri Romih. Spremljamo njegovo več let trajajočo trmovo pot nazaj domov. Najhuja je tukaj, v domačem okolju. Knjiga je že v redakciji.

Recenzijski izvod

Velika kuharija

MATEJ BOGATAJ

Zoran Hočevar

Ernjev kuhna

Založba cf/*, Zelena zbirka, Ljubljana 2010, 202 str., 16 evrov.

Erni je eden od tistih, ki so odkrili kuharijo. Ko takole dobrodušno podeli z nami svoje velike skrivnosti velikega mojstra, si ne moremo kaj, da ne bi pripomnili, da so do sedaj seveda tudi jedli vsi, samo da je bilo to nekaj bolj intimnega, domačnega, zato tudi pregovor, da si recimo gledajo sosedje v lonce, kar pomeni zoprnijo; zdaj pa kadar kuhajo, najraje povabijo domov še kamere. Jih potem spuščajo v veter pred in po profesionalci, ki kuhajo kar v studijih in eksterijerih. Če smo si prej v menzi drobili kruh v krožnik in vse postrgali z žlico, so zdaj eksotične kombinacije živil, ki sta jih usodno razločila evolucija in razmikanje parceline, v revljah glavna konkurenca pesnjenju; malo ohlapno, veliko pridevnikov, besednjak, kakor pač gurmani in gurmadi razumejo poezijo. Potem kdo odkrije govejo juho, drug rdeče vino, to je takšna krema, inovativna.

Hočevar se tudi v tem romanu dobro zafrkava iz tega, seveda s tisto dvomnostjo, ki jo je zastavila že recimo njegova trilogija o Vojcu Pujsku in nekoliko tudi o Pučiki, da ne več čisto zagotovo, kaj je komentar in kaj stališče, če sploh, in ta dvomnost je glavna vaba in past te proze. Tokrat je taglavni Erni, bogat srednjeletni denacionalizacijski upravičenec, on in njegovi so znani kot 'duša Vesolja', namreč kot omizje tako imenovanega lokala na Ferantu. In Erni se ob veliki kuhariji prav nemarno zaštrika: z nastavljačicami in njihovimi hčerami, s kriminalnim ozemljem, pa tudi s tapravo babo in pride skoraj na kant. Šuški izpuhtijo in Erni čisto pade ven, skoraj skoči. Najde se v tipični situaciji romanesknega junaka, ki se mu zamaje in zmakne temelj, objekt njegove adoracije, in nadstavba, in po kopici peripetij se spet vse postavi na svoje mesto. Na novo mesto; Erni je pravzaprav vzorčni primer, proto-tip za prepričanje, da se v hipu, ko spremeniš odnos do stvari, spremenijo tudi stvari same, in konec je prav spravljiv in uživaški. V slogu Karanovičeve nanizanke Na vrat na nos bi lahko rekli, da na koncu epizode Erni (spet) postane človek, če s tem mislimo, da se izlušči iz oklepa svojih samoprevar, izvije iz ozkogledosti, škrtosti in preide na naslednjo raven igre. Kot Hočevarjevi prejšnji nosilci je tudi on namreč precej zategnjen, zvijačen, nerga po štacunah in ga nasploh motijo ljudje in njihova zagovednost, vendar je to igra samega proti sebi, ostali imajo o tem bolj prožno stališče, ki ga na koncu privzame tudi sam. V lastno in splošno zadovoljstvo. Hočevar gradi karakterizacijo na zamolkih, na razliki med situacijami od znotraj in našimi prepoznavanji, ki niso nujno identifikacijska, bolje da ne. In ugledamo potem mestno elito, ki poskuša biti metropolitanska, ves čas pa drsi v malomeščanščino, njihove drobne štoše in napihovanja, njihovo zdaj z ničemer obrzdan konzumatorični potencial.

Se zdi, da mu bodo puhaсти kolegi očitali znižan jezik, to je zdaj takšna kritiška kuhna, ko postaja knjižni jezik, ker je tako imenovan, spet norma. Nam pa ne: jezik samo kaže določeno stopnjo vsesplošne (lumpen)proletariacije – ki jo morebitna raba višje izreke samo neuspešno prikriva in je stvar nastopašstva, ki bolj odkriva kot prikriva provenienco govorca; Erni je sicer diplomiral in nekaj malega tudi delal, ne prav dosti, sicer pa se, hkrati s kramarijo, nastavlja po boljšaku, po kafičih z demimondkami in z dolgočaseno mestno kremo, in zdi se, da ga ravno spusti in zamolčano najbolje označujejo, da zadanejo ta prepad med pripadnostjo eliti in siceršnjo kondicijo. Hočevar je nedvomno eden tistih, ki znajo svojim oseba ukrojitii jezikovni šinjel, da izpade – kar je celoten vtis ob branju – verističen, vendar ravno dovolj karikiran in zmaknjen, da se ob tem malo nasmejemo, tudi sami sebi, seveda.

Iz tiskarne

Meta Kušar

Intervju

Slovenska matica, Ljubljana 2009, 214 str., 29,90 evra.

Pesnica Mata Kušar se je z intervjuji začela ukvarjati razmeroma pozno, sredi devetdesetih let, vendar je iz tega žanra takoj ustvarila »magično literarno zvrst«
(njene besede), ki jo je pritegnila v širino različnih osebnosti, s katerimi se je pogovarjala, in v globino vprašani, s katerimi jih je nagovorila. Intervjuje dela za različne časopise in revije, najboljše najde si lahko privošči v Sodobnosti. Za ta knjižni izbor jih je izbrala 24 (Miriam Drev, Jože Faganel, Pavel Fonča, Vladimir Jurc, Dean Komel, Jožef Magdič, Joža Mahnič, Mimi Malenšek, Irene Mislej, Marko Mušič, Damjan J. Ovsec, Damjan Prelovšek, Ana Pucar Jerič, Brane Senegačnik, Ljubo Sirc, Brada Smolnikar, Janez Suhadolc, Katarina Šalamun Biedrzycka, Tomaž Šalamun, Nace Šumi, Marjan Tomšič, Marjan Tršar, Saša Vuga in Luigi Zoja), ljudi torej, ki imajo kaj povedati o literaturi, o arhitekturi, o psihologiji in še o čem. Misel, ki vodi njene pogovore in zaradi katere so ti izdelki privlačni, se glasi: »Moj sogovornik kane nikoli ni kar nekdo. Še manj nihče. Ta drugi je marsikdaj ves svet ... Ta drugi nam dviguje zastor ...«
P. K.

Jáchym Topol

Hladna dežela

Cankarjeva založba, prevod Nives Vidrih, Ljubljana 2010, 189 str., 22,95 evra.

Življenjepis češkega literata Jáchyma Topola bi bil kar dobra biografska drama, saj je sin in vnuk čeških izobražencev in disidentov sam negoval kritično misel. Zaradi očetovega disidentstva ni mogel nadaljevati šolanja na univerzi, zato se je ukvarjal z različnimi priložnostnimi deli. Kot literat je pisal pesmi, besedila za bratovo alter rock skupino ter v samizdatu izdal literarno revijo. Z žametno revolucijo in demokrati-zacijo češke družbe pa se je začela njegova prava literarna kariera, v kateri je nanizal nekaj pesniških zbirk in nekaj romanov, od prvenca Sestra do novega dela Hladna dežela. In ta hladna dežela je, kot je zapisala prevažalka Nives Vidrih, »jurski park groze, skansen totalitarizem, to naj bi zgradili v Belorusiji – v Hladni deželi, romanu, v katerem se tako kot v nekaterih prejšnjih romanih Jáchyma Topola (Sestra, Grgrat katran) raziskovanje zgodovinskih sledi prepleta s fantastičnim, karnevalskim dogajanjem.«
Evropska genocidnost, ki bi jo mnogi najraje pozabili, fascinaril Topola, saj razkriva novejšo evropsko zgodovino od koncentracijskega taborišča Terezin na Češkem do množičnega grobišča v Belorusiji. In tu se poraja vprašanje ohranitve zgodovinskega spomina na te zgodbe nepojmljivega nasilja, tako da avtor prikazuje, »kako se njihovi potomci borijo za ohranitev zgodbe nasilja, za revitalizacijo grobišč, za ohranitev zgodovinskega spomina kot izhodišča prihodnje eksistence – vendar propadejo v kolesju komercializacije, institucionalizma, manipulacije in politike«. Z. M.

Opotekave literarne poti po Ljubljani

Prešeren in muza se namuzneta

Ljubljana in Ljubljancani smo vedno veseli, kadar nas nove knjige seznanijo z drugačnim znanjem, svežimi pogledi na kulturno prestolnico Slovenije, na njeno zgodovino in osebe, ki so ji dale svoj značaj.

GOJKO ŽUPAN

Kje so natisnili Prešernove Poezije, kdaj in kje se je Prešeren zazrl v mode Julijine oči, kje so popivali literati moderne? Na vsa ta in druga vprašanja naj bi odgovorila knjiga Literarne poti po Ljubljani, ki so jo natisnili v Študentski založbi kot del projekta svetovne prestolnice knjige. Kot pisca sta podpisana Sebastijan Pregelj in Gašper Troha, kot urednik zbirke pa Aleš Steger

Osnovni razpored točk ogleda v knjigi na prvi pogled povzema shemo, določeno za Arhitekturni vodnik po Ljubljani. Naslov lokacije in ozna-ka avtobusne postaje (pogosto manj-ka) sta nadgrajena z imenom izbra-nega pesnika, pisatelja ali dramatika, s portretom tega kulturnega delavca, njegovimi osnovnimi podatki in s se-znamom pomembnejših del. Samo-stojna poglavja je zaslužilo, po mne-nju piscev, 39 oseb. Ivan Cankar in Prešeren imata kar po štiri poglavja,

dve so dobili Josip Jurčič, Ivan Mrak, Ivan Tavčar, Janez V. Valvasor, Valentin Vodnik in Oton Župančič. Poglav-ja ločujejo slabo natisnjeni portreti umetnikov. Večina je opremljena zgolj z navedbo arhivskih virov o portretih umetnikov in posameznih fotografov; vmes so tudi napačno navedeni nosilci avtorskih pravic. Izpuš-čeni so avtorji podob (Božidar Jakac, Franz Goldenstein, Andrej Herrlein, Mihael Stroj, ...) izjema je le zmazana fotografija kipa Dušana Pirjevca. Zato utripajo alarmne luči.

Osnovnim podatkom sledi bolj ali manj posrečen, literariziran opis kulturnega delavca ali njegovega dela, njegovega bivališča, njegovega lite-rarnega junaka. V besedilih literarnih poti moti okoren, trd jezik. Popisova-je začena stavke z Medtem ko in podobnimi mašili, prihaja s podhoda namesto iz podhoda, opisuje pohištvo iz začetka stoletja (ali z začetka 18., 19., 20. stoletja, ne pojasni). Če bi vsaj lektor z računalnikom preveril

ponavljanje okornosti (medtem ko na straneh 23, 26, 28, 57, 121, 127, 127 ...).

Nejasni so kriteriji izbora, posebej hiš kulture, z daljšimi opisi. Gledališči s posebnima poglavjema sta Oder 57 in Pupilija v Krizankah. Dodano je Eksperimentalno gledališče Glej, izpuščena pa je Drama s predhodnim gledališčem v sedanji Operi, manjka Cankarjev dom, po-zabljen je Narodni dom, neznane so lokacije čitalnic. Med zgradbami s kulturno vsebino imajo svoja po-glavja Slovenska matica, vila PEN kluba, ponazoritev podrtga bifeja Šumi; spremenjeni gostilni Kolo-vrat in Činkole ter Cukrarina, ki je za obiskovalce trenutno nevarna in nedostopna. NUK si ni prislužila posebnega poglavja, Univerza z goz-dikom kipov pred vhom prav tako ne. Podobno so neutemeljeno izpustili pokopališče Žale in med opise utemeljeno vključili Navje. V natisnjeni mešanici zbere prva pot 29 oglednih točk, druga 9 in tretja 12 razpršenih, priporočenih ogledov, kar kaže, da avtorji nimajo nobenih resnih izkušenj z vodenjem po mestu.

Knjigo prelistamo do konca. Za Li-terarne poti Ljubljane so avtorji našli

zgolj sedem citiranih virov, med nji-mi kar štiri o gledališčih. Izpustili so nekaj polic knjig, med njimi sprehode Jožeta Javorška in celo odlični vodnik med ljubljanskimi spomeniki (Čopič, Prelovšek, Žitko). Zato zavzvojijo tudi alarmni zvoncei.

Nekritične predstavitve novinar-jev, ki očitno niso prebrali knjižice ali se z njo v roki sprehajali po Ljubljani,

so delale reklamo z neopravičenimi slaslovesi žepnici in njeni uporab-nosti za turiste. Ti je ne morejo kupiti v ljubljanskem turistično informacij-skem centru pri Tromostovju ali v pi-sarni prestolnice knjige. Prešeren in muza se namuzneta. V sorodni knjigi Zdaj pa: Ljubljana avtorjem iz tujine ne zamerimo, da pišejo o »bronastih«
zmajih in podobnih cvetkah. Našim avtorjem težko spregledamo, da v Ljubljani niso srečali Karla Mache, Emila Korytky, Jamesa Joyca, Fanny Copeland, Gerta Hoffmanna ali Iva Andriča. Kadar želijo naročniki in plačniki svetovno prestolnico knjige, in ne le obravnavo blatne vasi ob Lju-bljanici, bi bilo nujno pogledati čez slovenski plot.

Avtorji so morda upravičeno po-stavili Hienga, Ingoliča, Jenka, Ko-smača, če izberemo le del abecede in ob njih stotine drugih. Ob veterinarju Bleiweislu in »literatu«
Žigi Zoisu to ni povsem prepričljivo. Ko se besed-niki četrtič ukvarjajo s Cankarjem ali Prešernom, večkrat z Jurčičem, spregledajo pa Simona Gregorčiča s Plečnikovim spomenikom vred, je na mestu vprašanje, ali je knjiga vre-dna svoje cene. Dobra volja in dobra ideja nista vedno dovolj.